

Mantelzorgagenda

2021-2024

Inhoud

1.	Inleiding	3
2.	Mantelzorg in de Hoeksche Waard	5
2.1	Mantelzorg: feiten en cijfers	5
2.2	Terugblik	6
3.	Op weg naar een nieuwe mantelzorgagenda.....	7
3.1	Persona's	7
3.2	Onze ambitie en doelen.....	12
4.	Uitvoeringsagenda 2021-2024	13
4.1	Vormen van ondersteuning voor alle mantelzorgers.....	13
4.2	Vormen van ondersteuning voor de specifieke doelgroepen	14
4.3	Waardering van mantelzorgers	15
5.	Planning.....	17
6.	Samenwerking met mantelzorgers en netwerkpartners	18
7.	Financiering.....	19
8.	Monitoring en evaluatie.....	20
9.	Communicatie	21
	Bijlage 1	22
	Bijlage 2	23
	Bijlage 3	26

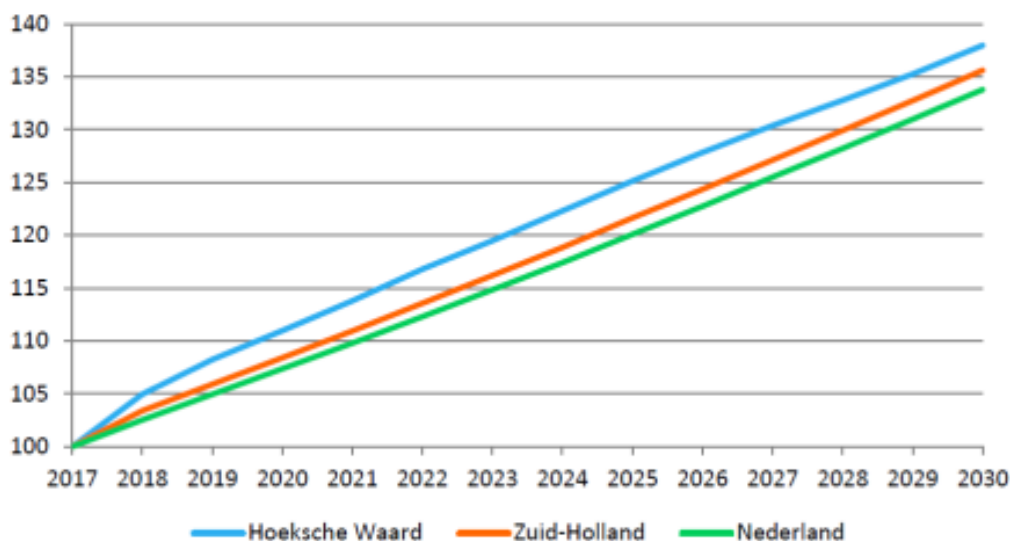
1. Inleiding

In de Hoeksche Waard werken we samen aan een inclusieve samenleving, waaraan iedereen meedoet en waarde heeft, in elke fase van het leven. Als er ondersteuning nodig is, organiseren we dit laagdrempelig en dichtbij de inwoner. Eén van de programmathema's waarbinnen dit vorm krijgt is 'Thuis in de Kern'. De visie van 'Thuis in de Kern' is "Ervoor zorgen dat het voor ouderen en mensen met een beperking gemakkelijker wordt om (langer) zelfstandig thuis te blijven wonen in de Hoeksche Waard". Mantelzorgers hebben hierbij een cruciale rol om dit mogelijk te maken. Er komt veel op mantelzorgers af. In de coronaperiode werd dit nog eens extra duidelijk.

De gemeente is op grond van de Wmo verantwoordelijk voor de ondersteuning van mantelzorgers door middel van algemene voorzieningen en maatwerkvoorzieningen. Dit betreft mantelzorgers van zorgvragers die in de gemeente wonen. Voor de fusie in 2019 werkten de verschillende gemeentes in de Hoeksche Waard al samen op het thema mantelzorg. In juni 2017 hebben de voormalige vijf colleges de Ontwikkelagenda mantelzorgondersteuning 2017-2018 vastgesteld. We beginnen dus niet vanaf nul; er is al veel geïnvesteerd in de ondersteuning van mantelzorgers.

We staan echter voor een aantal grote uitdagingen in de (nabije) toekomst. Nederland vergrijsst en ontgroent. Door een stijgende zorgvraag en een tekort aan medewerkers in de zorg wordt de druk op het zorgstelsel steeds groter. De vraag naar mantelzorg zal steeds verder toenemen. Het aantal mensen dat mantelzorg kan bieden neemt de komende decennia echter af. Relatief zal er steeds meer mantelzorg door ouderen worden verleend aan andere ouderen.

Figuur 1.15 **Ontwikkeling aantal 65-plussers, 2017-2030, index**

bron: Databank-ZH, CBS/Provincie Zuid-Holland

Mantelzorgpotentieel

Een maatstaf voor het potentieel aan mantelzorg voor ouderen is de 'oldest old support ratio'. Daarin wordt gekeken naar de veranderende leeftijdsstructuur op hogere leeftijd. Hierbij wordt het aantal mensen in de leeftijdsgroep 50-74 jaar afgezet tegen de leeftijdsgroep 85+. De verhouding tussen die twee is een indicatie voor het potentieel aan mantelzorgers. Waren er in 2015 voor iedere 85-plusser in potentie nog vijftien mantelzorgers beschikbaar, in 2040 zijn dit er nog geen zes¹. Voor de mantelzorger betekent dit meer taken en meer verantwoordelijkheden.

De beschikbare budgetten voor zorg en ondersteuning groeien niet evenredig mee met de vraag. Er moeten dus keuzes gemaakt worden. Waar geven we het beschikbare geld voor mantelzorgondersteuning aan uit? Wat is het meest effectief en sluit het beste aan bij de behoeften van mantelzorgers in de Hoeksche Waard? Deze mantelzorgagenda beoogt op deze urgente vragen een antwoord te geven voor de periode 2021-2024. De nieuwe mantelzorgagenda geeft ook een kans om verder vorm te geven aan de gewenste domeinoverstijgende samenwerking tussen gemeente, zorg en welzijn, om meer te investeren in preventie en de gezondheid en het welzijn van mantelzorgers te bevorderen. De noodzaak voor domeinoverstijgende samenwerking is nader uitgewerkt in de Wonen Welzijn Zorg visie 2030. Onze ambitie is om in de context van alle ontwikkelingen mantelzorgers in de Hoeksche Waard zo goed mogelijk te (blijven) ondersteunen.

Deze mantelzorgagenda beschrijft hoe we de komende jaren in de Hoeksche Waard gaan werken aan de ondersteuning van mantelzorgers. Uitgangspunt is dat die zo goed mogelijk aansluit op hun behoeften.

Allereerst blikken we kort terug op wat we gedaan hebben. We beschrijven het proces van totstandkoming van de agenda en we kijken vooruit naar wat we gaan doen. We beschrijven wat we willen bereiken, hoe we dat aan gaan pakken, met wie we dat doen en op welke termijn. Want we vinden het belangrijk dat mantelzorgers mee kunnen doen en voelen dat zij van waarde zijn in de gemeente Hoeksche Waard.

¹ 'Toekomstverkenning mantelzorg aan ouderen in 2040', SCP, november 2019

2. Mantelzorg in de Hoeksche Waard

Wat is mantelzorg?

Er zijn verschillende definities van mantelzorg en verschillende criteria voor wat men wel of niet tot mantelzorg rekent. Daarmee zijn er ook verschillende schattingen van het aantal mantelzorgers in omloop. Het Sociaal en Cultureel Planbureau (SCP) houdt een brede definitie van mantelzorg aan: 'alle hulp aan een hulpbehoevende door iemand uit diens directe sociale omgeving'. Zo valt bijvoorbeeld ook de hulp van huisgenoten, hulp bij vervoer, administratieve hulp of emotionele steun eronder. Deze definitie wordt ook gehanteerd door organisaties als Movisie, Vilans en MantelzorgNL. De officiële definitie die de Wmo gebruikt is iets specifieker:

'Mantelzorg is zorg en ondersteuning die mensen vrijwillig en onbetaald verlenen aan mensen met fysieke, verstandelijke of (sociaal)psychische beperkingen in hun familie, huishouden of anderszins sociale netwerk. Het gaat om hulp die de gebruikelijke hulp die in redelijkheid mag worden verwacht van partners, ouders, kinderen of andere huisgenoten overstijgt.' In de Hoeksche Waard gebruiken we de definitie en cijfers van het

2.1 Mantelzorg: feiten en cijfers

Uit onderzoek van het SCP² in 2019 blijkt dat veel mensen in Nederland mantelzorg verlenen:

- Ongeveer 35% van de 16-plussers (circa 5 miljoen mensen) geeft mantelzorg aan bekenden of naasten.
- Ongeveer 825.000 mensen helpen langdurig (langer dan drie maanden) en intensief (meer dan acht uur per week). Dit is ongeveer 16% van de mantelzorgers.
- 9% van de mantelzorgers geeft aan ernstig belast te zijn. Dit percentage is sinds 2016 niet veranderd.

Het is daarbij belangrijk om te beseffen dat ook mantelzorgers die niet intensief zorgen voor een ander overbelast kunnen raken. Andersom hoeft niet elke mantelzorger die langdurig en intensief hulp biedt per se ernstig belast te zijn.

De meeste mantelzorgers zorgen voor naaste(n) met een langdurige lichamelijke beperking. Ook bij dementie/geheugenproblemen, psychische problemen en een tijdelijke lichamelijke beperking wordt veel mantelzorg geleverd. Mantelzorgers boden in 2019 het meest gezelschap of emotionele ondersteuning. Dit kan ook in combinatie zijn met andere soorten hulp, zoals ondersteuning bij regelzaken of persoonlijke verzorging.

Onder vrouwen is het aandeel mantelzorgers hoger dan onder mannen. Vooral in de groep 45-64-jarigen is het aandeel mantelzorgers hoog. Mensen in deze leeftijdscategorie hebben relatief vaak hulpbehoevende ouders. De 75-plussers zijn minder vaak mantelzorger dan de andere leeftijdscategorieën. Maar als zij mantelzorg geven dan doen zij dat vaak intensief, wat in potentie een (te) zware belasting kan opleveren.

De ouderen van de toekomst zullen echter vaker hoger opgeleid zijn, digitaal vaardiger en meer geld te besteden hebben in vergelijking met de huidige generatie ouderen. Dat is een ontwikkeling om rekening mee te houden. Wellicht zullen deze ouderen vaker gebruik maken van zelf betaalde huishoudelijke hulp of (welzijns)diensten.

Toch zullen lang niet alle ouderen in staat zijn om op deze manier hun zorg te organiseren en te regisseren. Ouderen met een laag opleidingsniveau, met weinig digitale vaardigheden, met een klein netwerk of met een laag inkomen zullen vaker ook een beroep blijven doen op collectief gefinancierde zorg en mantelzorgondersteuning.

² 'Blijvende bron van zorg', SCP, december 2020

Mantelzorgers in de gemeente Hoeksche Waard

De landelijke vereniging van en voor mantelzorgers 'MantelzorgNL' heeft voor elke gemeente in Nederland een berekening gemaakt van het aantal mantelzorgers:

Aantal inwoners gemeente Hoeksche Waard ³	87.401
Totaal aantal mantelzorgers vanaf 15 jaar ⁴	26.116
Van dit totaal aantal bedraagt het	
Aantal mantelzorgers dat langdurig zorg verleent	22.427
Aantal mantelzorgers dat langdurig en intensief zorg verleent	4.279
Aantal mantelzorgers dat zich zwaar belast voelt	2.377

In de Hoeksche Waard richten we ons op alle mantelzorgers die langdurig zorg verlenen. Uitgangspunt is dat we laagdrempelige en preventieve ondersteuning en informatie bieden zodat mantelzorgers hun eigen leven beter in balans houden en de zorg voor hun naaste langer vol kunnen houden.

2.2 Terugblik

Vanuit de Ontwikkelagenda mantelzorgondersteuning 2017-2018 is de afgelopen jaren een ondersteuningsaanbod ontwikkeld en uitgevoerd. Daarbij is ook geleerd van zowel lokale als landelijke adviezen op het gebied van mantelzorg. Zo hebben we na het uitbrengen van het advies voor betere mantelzorgondersteuning in de Hoeksche Waard 'Mind the gap'⁵ geïnvesteerd in het verbeteren van de informatievoorziening. Er is een informatiekaart voor mantelzorgers gemaakt en de website Helpmijzorgen.nl is ontwikkeld, waar het ondersteuningsaanbod bij elkaar is gebracht.

De afgelopen jaren is ook geïnvesteerd in het bereiken van mantelzorgers, in het vergroten van bewustwording (o.a. via campagnes) en in vormen van laagdrempelige ondersteuning, zowel individueel als collectief. Daarnaast is geïnvesteerd in respijtzorg, zoals in de pilots logeerszorg, en waardering voor mantelzorgers.

Aan de aanbevelingen uit het landelijke rapport 'Aanjager respijtzorg'⁶ uit 2020 is ook een aantal concrete acties verbonden. Zo wordt gewerkt aan een laagdrempelige toegang tot tijdelijk verblijf (in gang gezet vanuit de pilots logeerszorg) in de Hoeksche Waard.

Goede richtlijnen zijn ook te vinden in de Dementiemonitor Mantelzorg 2020⁷. Daarin wordt beschreven dat casemanagement dementie (82%), informatie en voorlichting (53%) en hulp bij het huishouden (50%) de meest gewenste vormen van zorg en ondersteuning zijn onder mantelzorgers van thuiswonende mensen met dementie. Echter, niet alle mantelzorgers ontvangen deze ondersteuning ook.

We hebben tot op heden veel in gang gezet voor onze mantelzorgers op het gebied van informatievoorziening, respijtzorg, bewustwording, individuele en collectieve ondersteuning (een overzicht van alle activiteiten op het gebied van mantelzorgondersteuning is terug te vinden in bijlage 1). Toch realiseren we ons ook dat we er nog niet zijn. Er zijn nog meerdere adviezen in de genoemde rapporten die om opvolging vragen. Het gaat daarbij om betere aansluiting op behoeften van mantelzorgers, om betere samenwerking tussen organisaties die met en voor mantelzorgers werken en om laagdrempelige toegang. In het écht aansluiten op de ondersteuningsbehoeften valt nog veel winst te behalen.

³ Inwonersaantallen gebaseerd op CBS-gegevens per 1-1-2020

⁴ Berekening aantallen mantelzorgers gebaseerd op publicatie 'Blijvende bron van zorg', SCP, 2020

⁵ Lokaal onderzoek 'Mind the gap', oktober 2018

⁶ Rapport 'Aanjager respijtzorg', Clémence Ross, januari 2020

⁷ Dementiemonitor Mantelzorg, Nivel & Alzheimer Nederland, 2020

3. Op weg naar een nieuwe mantelzorgagenda

Vanuit die gedachte zijn we de route naar de nieuwe agenda gestart bij de mantelzorger. We willen beleid baseren op wat nodig is en weten dat we het juiste doen.

Het (gelijkblijvende) budget dwingt ons ook om slimme keuzes te maken: steeds de afweging te maken wat het meeste impact heeft voor inwoners van de Hoeksche Waard.

Daarom zijn we in april 2021 in gesprek gegaan met 36 mantelzorgers en 20 professionals die met/voor mantelzorgers werken. We hebben via de lokale krant, onze website en social mediakanalen en via netwerkpartners diverse keren een oproep gedaan om met ons mee te praten en denken over de nieuwe mantelzorgagenda. Daar hebben uiteindelijk 56 mensen gehoor aan gegeven.

Het doel van deze gesprekken was informatie te verzamelen om de toekomstige mantelzorgondersteuning zo goed mogelijk aan te laten sluiten bij de behoeften van mantelzorgers. Centraal stond de vraag wat er nodig is om het mantelzorgen makkelijker te maken en (langer) vol te houden. Hoe zou de mantelzorgondersteuning er idealiter uit moeten zien?

3.1 Persona's

Om aan te sluiten bij de ondersteuning die mantelzorgers nodig hebben is het belangrijk om bepaalde groepen te onderscheiden omdat voor deze groepen specifieke aandachtspunten gelden.

Elke groep heeft zijn eigen verhaal en behoefte aan ondersteuning. We hebben ervoor gekozen de groepen mantelzorgers te beschrijven in de vorm van persona's.

Wat zijn persona's?

Een persona is een verzonnen persoon, gebaseerd op feitelijke informatie en kennis, en op ervaringen van echte mensen. Dat maakt het mogelijk om de leefsituatie, vragen en problemen van een groep in beeld te brengen. Een persona zorgt ervoor dat de mensen voor wie beleid gemaakt wordt, een gezicht krijgen en dat we ons beter in de ander kunnen verplaatsen.

Dit helpt ons om beter beleid te maken dat gebaseerd is op de leefwereld en behoeften van de mantelzorgers. Ook wordt de samenhang tussen de verschillende domeinen zo beter inzichtelijk. Het is uiteraard een algemeen beeld. Niet iedere mantelzorger zal zich er volledig in herkennen.

We zijn daarbij uitgegaan van de 4 groepen die het meest voor komen in de Hoeksche Waard:

- werkende mantelzorger
- oudere mantelzorger
- mantelzorger zorgintensief kind
- jonge mantelzorger

Persona: werkende mantelzorger

Brenda is 39 jaar. Zij woont samen met haar man Rob en hun drie kinderen Noa (6 jaar), Julia (8 jaar) en Cas (10 jaar) in een woning aan de rand van Strijen. Brenda werkt als docent op een basisschool in het dorp. Zij is mantelzorger voor haar moeder Lia (71 jaar) die alleen woont sinds haar vader Bert drie jaar geleden overleed.

Brenda Kruithof

Achtergrond

Brenda groeide op in Piershil. Haar oudere broer Jan emigreerde na zijn studie naar Amerika. Broer Joost woont in Utrecht. Het gezin Kruithof was een warm nest. Sinds vader Bert een aantal jaar geleden ziek werd, komt Brenda bijna dagelijks over de vloer in haar ouderlijk huis. Eerst om haar moeder bij te staan in de zorg om haar vader. Later om haar moeder, die met de jaren steeds vergeetachtiger wordt, te ondersteunen.

Zorgen

Brenda heeft veel zorg om haar moeder. Het is een hele klus om het gezinsleven, de zorg voor haar moeder én haar werk te combineren. Eigenlijk heeft Brenda al jaren weinig tijd voor zichzelf. Ze rijdt dagelijks naar Piershil en haar moeder belt meerdere keren per dag. Dan is ze iets kwijt of vraagt wanneer Brenda weer komt. Rob helpt waar hij kan: hij onderhoudt de tuin van zijn schoonmoeder en haalt regelmatig boodschappen. Het regelen van huishoudelijke hulp was een uitdaging; waar moet je zijn en wie kan je helpen? Op het werk is iedereen aardig en begripvol, maar haar baas verwacht wel dat Brenda haar werk doet en afspraken nakomt. En dat wil ze ook, want haar vak is haar passie!

Behoeften

Brenda zorgt met liefde voor haar moeder, maar wat zou het fijn zijn om weer eens wat tijd te vinden om eigen dingen te doen. Of om bij haar moeder op bezoek te gaan, zonder zich druk te maken over alle regelzaken. Gewoon gezellig kletsen met een kop koffie. Op vakantie met haar gezin is ze al een paar jaar niet meer geweest. Haar werk heeft haar altijd veel energie gegeven, ze houdt van het onderwijs. Naast het begrip van haar collega's, zouden heldere richtlijnen over (mantel)zorgverlof helpen om alle ballen in de lucht te houden.

Wat mij kan helpen

- Een centraal informatiepunt over ondersteuningsmogelijkheden: één herkenbaar telefoonnummer met deskundige bemiddeling.
- Duidelijke, goed vindbare informatie.
- Een luisterend oor, persoonlijke aandacht.
- Maatwerk in de ondersteuning.
- Eenvoudige procedures voor het aanvragen van een vergoeding voor een mantelzorgwoning. Ondersteuning in gesprekken met de naaste waarvoor gezorgd wordt.
- Hulp van een casemanager.
- Respijtzorg, bijvoorbeeld logeerkosten.
- Werkgevers met een mantelzorgvriendelijk personeelsbeleid.

Deze persona is onderdeel van de mantelzorgagenda
Hoeksche Waard

MANTELZORGAGENDA 2021

Persona: oudere mantelzorgers

Kees (81 jaar) en Jannie (76 jaar) Hoogwerf wonen in Numansdorp. Het echtpaar heeft twee kinderen: Ingrid en Peter. Kees en Jannie wonen al sinds hun huwelijk in hun huidige woning. Daar zijn de kinderen opgegroeid en hebben zij hun leven samen opgebouwd. Kees en Jannie zorgen voor elkaar. Dat vinden zijn vanzelfsprekend. Kees zegt: "Je bent toch getrouwd?!"

Kees en Jannie Hoogwerf

Achtergrond

Als je binnen komt bij het echtpaar dan merk je meteen: deze mensen hebben veel plezier samen én zorg voor elkaar. Kees werkte vroeger als vrachtwagenchauffeur. Jannie zorgde thuis voor de kinderen. Inmiddels zijn de kinderen al lang het huis uit. Bij elkaar hebben ze vier kleinkinderen. Ingrid woont in Klaaswaal en komt een paar keer per week langs. Peter woont verder weg en heeft een drukke baan. Kees gaat graag naar de voetbalvereniging waar hij de kleinkinderen toelicht, zijn sociale contacten heeft en vroeger allerlei klusjes deed. Jannie is gastvrouw bij de dagopvang van Alerimus. Ze zorgt graag voor een ander en geniet van gezelligheid.

Zorgen

Kees heeft COPD en kan vanwege zijn verminderde longinhoud lang niet meer alles zelf, maar mentaal is hij nog helemaal fit. Jannie is fysiek vitaler dan Kees, maar wordt de laatste jaren steeds vergeetachtiger. Ze ondersteunen elkaar bij alle dagelijkse handelingen. Jannie helpt Kees met aankleden en wassen. Kees zorgt ervoor dat Jannie haar medicatie niet vergeet. Het kraakt en piept, maar ze redden zich. Ze maken zich wel zorgen: wat als één van de twee ineens sterk achteruit gaat? Ook lopen ze tegen praktische zaken aan. De trap wordt steeds lastiger en de tuin bijhouden lukt niet meer. Daar willen ze hun kinderen Ingrid en Peter niet mee belasten, want die hebben het druk met hun eigen gezin en werk.

Behoeften

Kees en Jannie willen zo lang het kan in hun huis blijven wonen. Misschien dat er dan wel een traplift moet komen. Ze willen graag weten waar ze met vragen terecht kunnen, mocht het zover zijn. Kees hoopt naar de voetbalvereniging te kunnen blijven gaan, ook als hij straks niet meer zelf kan rijden. Hij zou het fijn vinden nog wat (aangepaste) klusjes voor de vereniging te kunnen doen. Jannie wil koffie blijven schenken bij de dagopvang. Ze hopen dat de kinderen vaak op bezoek blijven komen met de kleinkinderen. Die zijn hun lust en leven!

Wat mij kan helpen

- Een centraal informatiepunt over ondersteuningsmogelijkheden: één herkenbaar telefoonnummer met deskundige bemensing.
- Duidelijke, makkelijk vindbare informatie
- Respijtzorg aan huis.
- Dagopvang en logeerzorg.
- Hulp bij praktische (regel)zaken, zoals het aanvragen van indicaties. Hulp bij het onderhoud van de tuin en hulp in de huishouding.
- Regio overinzet van hulp en ondersteuning aan huis.
- Contact met lotgenoten.
- Een luisterend oor.
- Een toegankelijke woonomgeving.
- De ondersteuning van een casemanager; een vaste contactpersoon, een vertrouwd gezicht.

Deze persona is onderdeel van de mantelzorgagenda Hoeksche Waard

Persona: mantelzorgert zorgintensief kind

Nabil (43 jaar) en Dounia (41 jaar) wonen met hun dochter Zarah (16 jaar) en zoon Achraf (13 jaar) in Oud-Beijerland. Nabil is bedrijfsleider van een supermarkt in het dorp. Dounia is parttime sociaal werker bij Kwadraad. Hun dochter Zarah is meervoudig gehandicapt. Nabil en Dounia zijn ouders én mantelzorgers.

Nabil en Dounia Ouali

Achtergrond

Dounia en Nabil zijn allebei in Rotterdam geboren. Na de geboorte van Zarah verhuisden zij naar Oud-Beijerland. Zarah was een onrustige baby. Dounia had al meteen het gevoel dat er iets mis was, maar haar omgeving zei 'jullie verwachten teveel van haar, ieder kind is anders'. Zarah was nergens voor te porren en het huilen hield maar niet op. Ze lag op haar rug naar het plafond te staren. Na een jaar toekijken hoe de baby's van vriendinnen wél leerden omrollen, zitten en staan, kwam de diagnose. De foto van de MRI scan leek een landkaart vol witte vlekken.

Zorgen

Zarah is nu 16. Alles waar Dounia en Nabil voor vreesden, is uitgekomen. Ze kan niet zitten, lopen en praten. Zarah is niet zindelijk en kan niets vastpakken. Zij heeft 24/7 zorg nodig. Overdag gaat Zarah naar de dagopvang en eenmaal per maand gaat zij naar een logeerkamer. Als Dounia en Nabil aan haar toekomst denken, krijgen ze het benauwd: wat voor leven krijgt hun kind? Ook voelen zij zich schuldig richting Achraf. Alles draait altijd om Zarah. Hun leven bestaat uit zorgen en werken.

Behoeften

Zarah brengt ook veel moois. Zij is goedlachs en glimlacht altijd naar alles en iedereen. Toch zou het fijn zijn om meer tijd te hebben om naar een voetbal wedstrijd van Achraf te gaan of hem te helpen met huiswerk. De combinatie van werk en zorg is pittig. Meer flexibiliteit in werkroosters zou Dounia en Nabil helpen. Familie en vrienden ondersteunen waar ze kunnen, maar zij hebben ook hun eigen leven. Soms verlangen Nabil en Dounia naar een gesprek met iemand die in dezelfde situatie zit. Die écht begrijpt hoe het voelt en wat zij mee maken.

Wat ons kan helpen

- Dagopvang of voor- en naschoolse opvang (situatieafhankelijk), zodat we kunnen werken.
- Een centraal informatiepunt over ondersteuningsmogelijkheden: één herkenbaar telefoonnummer met deskundige bemiddeling.
- Duidelijke, gemakkelijk vindbare informatie.
- Eenvoudige procedures voor het aanvragen van hulpmiddelen en ondersteuning bij de gemeente. Heldere informatie voor als ons kind 18 jaar wordt.
- Vervoer van en naar school en/of de opvang.
- Ondersteuning op maat, aansluitend bij de behoefte. Een leerling gebonden onderwijsbudget.
- Diversiteit aan woonvoorzieningen voor jongeren met een beperking.

Deze persona is onderdeel van de mantelzorgagenda Hoeksche Waard

MANTELZORGAGENDA 2021

Persona: jonge mantelzorger

Max is 10 jaar en woont al zijn hele leven in Puttershoek. Hij woont samen met zijn moeder Lisa (39 jaar) en zijn jongere broertje Job (5 jaar) in een eengezinswoning. Max zit in groep 6 van Basisschool De Schelp.

Max Rijkers

Achtergrond

Toen de vader en moeder van Max trouwden en een huis zochten, verhuisden zij van Capelle aan den IJssel naar de Hoeksche Waard. Kort na de geboorte van Job gingen zijn ouders uit elkaar. Er was vaak ruzie thuis. Max heeft zijn vader na de scheiding een paar keer gezien. Hij hoopt dat het nog goed komt tussen zijn ouders. Max houdt er van om een balletje te trappen met zijn beste vrienden Tijn en Jayden. Dat doen ze op het pleintje in de buurt. Hij neemt Job meestal mee, omdat zijn moeder vaak moe is en uit wil rusten. Max is trots dat zijn moeder vertrouwen in hem heeft. Als hij thuis is, speelt hij graag een spelletje op de Playstation. Daar heeft hij niet altijd tijd voor.

Zorgen

Max maakt zich soms zorgen om zijn moeder, al heeft hij het daar met niemand over. Zijn moeder heeft een depressie. Ze is vaak moe en op sommige dagen blijft ze in bed. Max maakt dan de gordijnen open en smeert een boterham voor Job.

Voordat hij naar school gaat, brengt hij Job naar zijn klas. Op de terugweg van school haalt Max soms wat boodschappen. Dat vindt hij geen probleem, al heeft hij daardoor weinig tijd om te voetballen. Mama had vroeger twee vriendinnen die vaak langskwamen, maar die komen bijna nooit meer.

Behoeften

Opa en oma wonen in Rotterdam. Ze hebben geen auto dus komen ze met de bus. Dat vinden ze een hele toer. Max zou het fijn vinden als ze vaker kwamen. Mama is dan altijd vrolijk. En oma doet meestal de boodschappen als ze komt. Dan kan Max met zijn vrienden afspreken. Als meester Dennis zou weten dat hij 's ochtends voor Job moet zorgen, krijgt hij misschien minder vaak op zijn kop als hij te laat komt.

Max wil soms vertellen hoe het thuis gaat, zonder dat iemand daar meteen iets van vindt. Want zijn mama is de beste en de liefste.

Wat mij kan helpen

- Praten met leeftijdgenoten, vrienden en vriendinnen in de klas.
- Praten met andere jongemannen: delen van ervaringen en herkenning vinden. Een
- Luisterend oor, erkenning voor de situatie.
- Steun van familieleden.
- Tijd om leuke dingen met andere kinderen te doen.
- Zorgen op school delen met een vertrouwenspersoon, schoolmaatschappelijk werker of docent.
- Mantelzorgondersteuning van MEE; brujescursussen.
- Hulp van een psycholoog of speltherapeut.
- Beter om leren gaan met de problematiek van de naaste waarvoor gezorgd wordt.
- Bewustwording van de rol als mantelzorger, voor henzelf en hun omgeving.

Deze persona is onderdeel van de mantelzorgagenda Hoeksche Waard

MANTELZORGAGENDA 2021

De beschrijvingen van de persona's zijn getoetst bij de mantelzorgers die we hebben gesproken. De ondersteuningsbehoeften ('Wat mij kan helpen') zijn een weergave van de hoofdlijnen uit de gevoerde gesprekken: we hebben de meest genoemde en een aantal zeer specifieke ondersteuningsbehoeften vermeld op de vraag wat er nodig is om het mantelzorgen makkelijker te maken en (langer) vol te houden. Een volledige beschrijving van de uitkomsten is terug te vinden in bijlage 2.

Hieruit is een helder beeld gekomen van de behoeften die bij alle groepen genoemd werden en ook specifiek per groep. Dit beeld is de basis voor de uitvoeringsagenda de komende jaren.

We starten bij waar alle groepen behoefte aan hebben; het meest genoemd zijn een centraal informatiepunt en respijtzorg (aan huis). Verder kijken we naar waarmee we met de beschikbare middelen het meeste impact genereren. Zodat zoveel mogelijk inwoners profijt hebben van wat we doen.

3.2 Onze ambitie en doelen

In de Hoeksche Waard maken we de beweging naar een inclusieve, sociale en verbonden samenleving. Onze ambitie is:

'Iedereen kan in elke situatie mee blijven doen en het wordt mogelijk gemaakt dat mensen langer thuis kunnen blijven wonen'.

Goede mantelzorg is daarin cruciaal. Al ervaren veel mantelzorgers hun inzet als iets moois; iets wat je vanzelfsprekend voor je naaste wilt doen en wat voldoening kan geven, dit neemt niet weg dat het een (zware) belasting kan zijn. Veel praktische zorgverlening rust op de schouders van mantelzorgers. Door deze groep actief te ondersteunen, blijven ze gezond en een belangrijk onderdeel van de samenleving. Binnen het programmathema 'Thuis in de Kern' is - om de ambitie concreet en meetbaar te maken - als kritieke prestatie-indicator (KPI) opgenomen:

'Het aantal mantelzorgers dat zich zwaar overbelast voelt daalt met 3% t.o.v. 2016'.

Als basis voor deze KPI gebruiken we de cijfers uit de gezondheidsmonitor van de GGD⁸. De GGD verzamelt hierin elke vier jaar gegevens over de volksgezondheid in de GGD-regio's. Nieuwe cijfers uit 2020 worden openbaar gemaakt in september 2021. Vanwege de druk op mantelzorgers in de coronacrisis valt te verwachten dat we de gewenste daling van 3% niet hebben kunnen realiseren.

Om onze ambitie te bereiken hebben we voor de mantelzorgagenda de volgende doelen gesteld:

- ondersteuningsaanbod dat beter aansluit op de behoeften van mantelzorgers;
- verbetering van de toegankelijkheid van het ondersteuningsaanbod;
- verbetering van de samenwerking tussen betrokken partijen in het sociale domein en de zorg (zorgvragers, zorgverleners, mantelzorgers, vrijwilligers);
- verbetering in het signaleren van mantelzorgers (door professionals, werkgevers) en bewustwording van mantelzorgers zelf;
- als opdrachtgever van uitvoeringsorganisaties nadrukkelijker sturen op beoogde effecten en resultaten en op de kwaliteit van de dienstverlening aan mantelzorgers.

Dit moet leiden tot de volgende resultaten in de periode 2021-2024:

- het inrichten van een centraal informatiepunt voor mantelzorgers in 2022;
- een operationeel centraal informatiepunt voor mantelzorgers in 2023;
- beter toegankelijk maken van diverse vormen van respijtzorg;
- beter toegankelijk maken van (bestaande) praktische hulp aan huis;
- een verdubbeling van het aantal werkgevers in de Hoeksche Waard met mantelzorgvriendelijk personeelsbeleid;
- een onderzoek naar de haalbaarheid van een voorziening in de vorm van een BSO+;
- individuele en collectieve ondersteuning die beter aansluit op de behoeften van mantelzorgers.

⁸ Gezondheidsmonitor Volwassenen en Ouderen van GGD'en, CBS en RIVM

4. Uitvoeringsagenda 2021-2024

De uitvoeringsagenda hebben we opgebouwd in 2 stappen. We starten bij de behoeften die alle groepen mantelzorgers genoemd hebben, gevolgd door één speerpunt per specifieke groep.

De afweging die hieraan ten grondslag ligt is dat we kiezen voor vormen van ondersteuning die het grootste bereik dan wel de grootste impact tot stand brengen met de daarvoor beschikbare middelen.

4.1 Vormen van ondersteuning voor alle mantelzorgers

Uit de gesprekken is naar voren gekomen dat er een aantal gedeelde behoeften is die gelden voor alle doelgroepen. Het meest wenselijke scenario voorziet in realisatie en/of doorontwikkeling van:

1. Centraal informatiepunt

Het realiseren van een centraal informatiepunt: een fysieke plek met een telefoonnummer, waar in de backoffice alle organisaties samenwerken die een rol spelen in het ondersteunen van mantelzorgers.

Allereerst gaan we verkennen wat de beste plek is om dit informatiepunt onder te brengen. We willen geen nieuw 'loket' in het leven roepen maar gaan aansluiten bij dat wat er al is. We zoeken daarbij verbinding met onder andere de doorontwikkeling van de wijkteams.

Informatie die mantelzorgers nodig hebben moet via het informatiepunt duidelijk en makkelijk verkrijgbaar zijn, of op korte termijn beschikbaar kunnen komen. Bij voorkeur krijgt een mantelzorger een vaste contactpersoon toegewezen, zodat de communicatie via korte lijnen zo efficiënt mogelijk verloopt. De eerstelijns zorg, zoals de praktijkondersteuner van de huisarts, de wijkverpleegkundige en sociaal werker, speelt ook een belangrijke rol in de informatievoorziening en verwijzing naar ondersteuning.

Ondanks de eerder ontwikkelde informatiekaart en website Helpmijzorgen.nl blijft de behoefte aan duidelijke, makkelijk vindbare informatie en een centraal informatiepunt dat je kunt bellen bij mantelzorgers bovenaan staan. Dat kan meerdere redenen hebben: de informatiekaart en website zijn niet bekend genoeg of geven niet de informatie of vorm van ondersteuning die mantelzorgers nodig hebben. Ook kwam regelmatig in de gesprekken met mantelzorgers naar voren "als je niet assertief of pro-actief bent, vind je niet de hulp die je zoekt".

Vergeleken met zorgvrijwilligers, weten mantelzorgers ook minder goed waar ze terecht kunnen bij vragen over advies, informatie en ondersteuning. Veel vrijwilligers zijn immers verbonden aan een organisatie, die vaak ook ondersteuning aanbiedt. Bij mantelzorgers ligt dit anders: zij helpen iemand met een hulpbehoefte waardoor ze niet automatisch contact hebben met de gemeente die ondersteuning kan bieden. Zij moeten er zelf actief naar op zoek.

2. Respijtzorg

Diverse vormen van respijtzorg meer bekendheid geven en de toegang laagdrempeliger maken.

Respijtzorg is een tijdelijke en volledige overname van zorg met als doel de mantelzorger een adempauze te geven. Door af en toe vrij te zijn van mantelzorgtaken kunnen mantelzorgers hun eigen leven beter in balans houden en de zorg voor hun naaste langer volhouden.

Er is veel verscheidenheid in respijtzorg. Zo kan dit in de thuissituatie zijn of buitenshuis, uitgevoerd door professionals of door vrijwilligers, kortdurend of voor langere tijd, individueel of collectief.

In de Hoeksche Waard worden al diverse vormen⁹ van respijtzorg aangeboden:

- *Respijtzorg light*
Hierbij gaat het vaak om een activiteit voor de zorgvrager, waarbij de mantelzorger kan kiezen om wel of niet mee te gaan. Voorbeelden zijn het bezoeken van de Huiskamer van de Wijk of het Odensehuis of samen op vakantie gaan met de mogelijkheid de zorg los te laten.
- *Aanwezigheidszorg*
Hierbij komt er iemand aan huis bij de zorgvrager zodat de mantelzorger even iets voor zichzelf kan doen. Dit kan een vrijwilliger zijn of een betaalde vervangende mantelzorger.
- *Dagopvang*
De zorgvrager kan één of meerdere dagen per week naar een locatie waar hij of zij een passende activiteit doet. Denk aan een buurtkamer, wijkcentrum of zorgboerderij.

⁹ Indeling volgens Movisie, Vilans en MantelzorgNL – september 2020

De mantelzorger heeft dan de hele dag voor zichzelf.

- *Logeeropvang*

De zorgvrager gaat een nachtje of meerdere nachten logeren. Bijvoorbeeld logeersorg in het Wijkpension, in een zorghotel of gastgezin.

Financiering vindt plaats via maatwerk of algemene voorzieningen vanuit de Wmo of Jeugdwet, via de WLZ of de (aanvullende) zorgverzekering.

3. Verbeteren van de samenwerking tussen organisaties

Er wordt in de Hoeksche Waard op meerdere thema's al samengewerkt door een aantal zorgaanbieders, de wijk- en jeugdteams en de gemeente. We investeren in de samenwerking en betrekken hierbij ook de organisaties die vormen van mantelzorgondersteuning en informele zorg aanbieden. We werken hierbij dorpsgericht en stimuleren zo de sociale betrokkenheid tussen de genoemde partijen. Dit sluit naadloos aan bij de nieuwe gemeentelijke Visie Wonen Welzijn Zorg 2030 waarin wordt aangegeven dat samenwerking met inwoners en maatschappelijke partners van groot belang is. Niet alleen in de visievorming, maar vooral ook in de uitvoering.

4. Lotgenotencontact

Dit betreft vormen van onderlinge ontmoeting met andere mantelzorgers, met als doel het delen van ervaringen, vinden van herkenning en/of het vergroten van kennis over ondersteuningsmogelijkheden of ziektebeelden. Cursussen, workshops en activiteiten tijdens de jaarlijkse Dag van de Mantelzorg bieden deze ontmoetingsmogelijkheden.

5. Voortzetting van huidige activiteiten

Er is uiteraard al veel ontwikkeld op het gebied van mantelzorgondersteuning. Een aantal van de huidige activiteiten gaan we ook de komende jaren voortzetten:

- individuele ondersteuning door mantelzorgconsulenten;
- activiteiten op het gebied van bewustwording mantelzorg;
- het maken en verspreiden van het mantelzorgmagazine (3 keer per jaar);
- deskundigheidsbevordering bij professionals.

Deze activiteiten dragen bij aan het vinden, verlichten, versterken en verbinden van mantelzorgers.

4.2 Vormen van ondersteuning voor de specifieke doelgroepen

Naast de algemene en gedeelde behoeften van alle mantelzorgers is er nog een aantal specifieke ondersteuningsbehoeften aangegeven door de verschillende groepen mantelzorgers. We kiezen voor de volgende speerpunten:

1. Voor de werkende mantelzorger:

Mantelzorgvriendelijk personeelsbeleid

Werkende mantelzorgers zijn geholpen met werkgevers die begrip hebben voor hun thuissituatie en de zorgrol die zij vervullen. We zetten in op het bewust maken van werkgevers in de Hoeksche Waard dat veel van hun werknemers werk en mantelzorgtaken combineren. Het is belangrijk dat werkgevers hier oog voor hebben. We stimuleren deze werkgevers om aan de slag te gaan met mantelzorgvriendelijk personeelsbeleid en zorgen ervoor dat ze in dit proces worden ondersteund. Onze accountmanagers bedrijven spelen hierbij een verbindende rol.

In bijlage 3 beschrijven we wat mantelzorgvriendelijk werkgeverschap inhoudt en welke organisaties in de Hoeksche Waard al mantelzorgvriendelijk werken.

2. Voor de oudere mantelzorger:

Praktische hulp aan huis

Bij oudere mantelzorgers is veel vraag naar een bepaalde vorm van respijtzorg aan huis, de zogenaamde aanwezigheidszorg. Hierbij komt iemand aan huis bij de zorgvrager zodat de mantelzorger even iets voor zichzelf kan doen. Dit kan een vrijwilliger zijn of een betaalde vervangende mantelzorger.

We onderzoeken op welke manier deze praktische hulp beschikbaar kan komen voor zoveel mogelijk mantelzorgers. Wat kan met vrijwilligers opgelost worden en waar is professionele inzet nodig? Welke vrijwilligersorganisaties zijn waar actief? Mogelijk leiden betere verbindingen tussen de diverse zorg- en welzijnsorganisaties waar vrijwilligers bij zijn aangesloten tot een groter vrijwilligerspotentieel.

Wij richten ons in eerste instantie op de informele hulp die vrijwilligers kunnen bieden. Vanuit de Wmo is een experiment in voorbereiding waarbij we met een aantal zorgaanbieders een algemene voorziening voor huishoudelijke ondersteuning ontwikkelen. Mantelzorgers kunnen hier in de toekomst mogelijk ook gebruik van maken. Besluitvorming over dit experiment vindt plaats in het najaar van 2021. Onze insteek is om beide ondersteuningsvormen op elkaar te laten aansluiten.

3. Voor de mantelzorger van een zorgintensief kind:

Opvang voor en na schooltijd

Het belangrijkste signaal dat mantelzorgers met een zorgintensief kind hebben afgegeven is de behoefte aan voor- en naschoolse opvang voor hun kind, zodat zij (meer) kunnen werken. Zij ervaren problemen bij het vinden van een passende opvangplek, omdat hun kind een specifieke zorg- of begeleidingsbehoefte heeft. Bij reguliere opvang lukt het vaak niet de juiste begeleiding te bieden. Soms doen ouders een beroep op Jeugdhulp in de vorm van dagbesteding. Maar zij geven aan dat mogelijk geschikte opvang wachtlijsten kent of niet beschikbaar is op de gewenste tijden.

Vanuit de Lokale Educatieve Agenda Hoeksche Waard is reeds een verkenning gestart naar de behoefte, noodzaak en mogelijkheden van een gespecialiseerde buitenschoolse opvang (BSO+) in de Hoeksche Waard. Hierin trekken we samen op met netwerkpartners uit onderwijs en jeugdhulp. De uitkomsten van deze verkenning zijn zeer relevant voor mantelzorgers met een zorgintensief kind. In de Hoeksche Waard is een dergelijke voorziening er namelijk (nog) niet.

4. Voor de jonge mantelzorger:

Leuke, ontspannende activiteiten

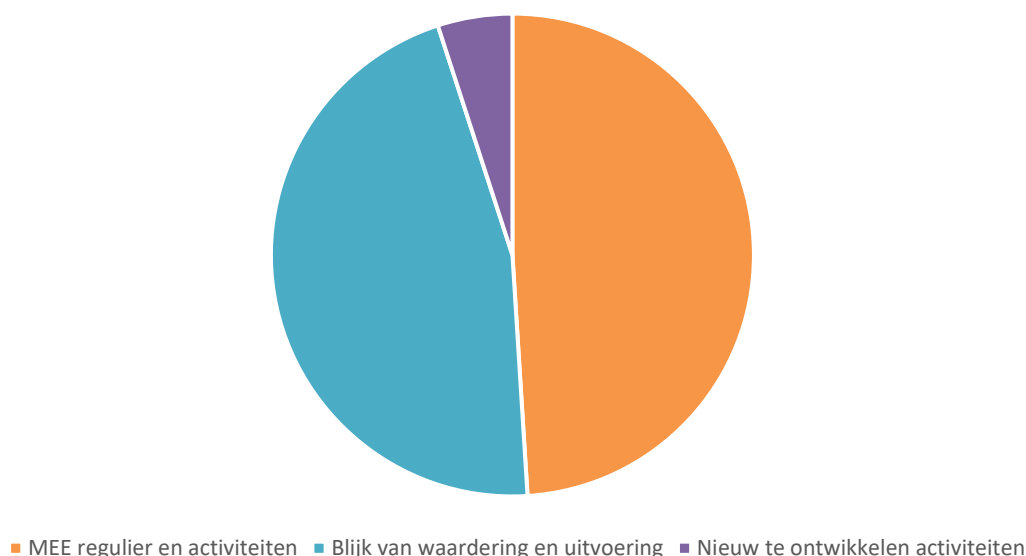
Jonge mantelzorgers zijn graag in contact met andere jongeren en willen leuke dingen doen, bezig zijn met hun hobby's. Het gaat hierbij om gezelligheid maar ook dat ze zich herkend en gewaardeerd voelen. Alle kinderen hebben in de gesprekken aangegeven dat praten over hun situatie met iemand die 'ongeveer' hetzelfde meemaakt kan helpen. Zij vinden het belangrijk om hun verhaal te delen en erkenning te krijgen van een ander.

We zetten meer in op het stimuleren van onderling contact tussen jonge mantelzorgers en het realiseren van goede verbindingen tussen de netwerkpartners rondom jonge mantelzorgers, zodat zij beter kunnen worden toegeleid naar leuke, ontspannende activiteiten.

4.3 Waardering van mantelzorgers

In de gemeente Hoeksche Waard waarderen we mantelzorgers door de jaarlijkse uitreiking van de Blijk van Waardering. Deze staat onder druk. Het jaarlijks beschikbare budget is namelijk niet toereikend voor alle mantelzorgers uit de Hoeksche Waard.

Huidige verdeling mantelzorgbudget

Mantelzorgers kunnen zelf de Blijk van Waardering aanvragen en ontvangen dan een cadeaubon ter waarde van € 75,-. In 2020 hebben 1650 mantelzorgers daar gebruik van gemaakt. De Hoeksche Waard kent naar schatting echter ruim 22.000 mantelzorgers. Bij het huidige beschikbare budget kan slechts een klein deel gebruik maken van de regeling. De aanvraagcriteria zijn al een aantal keren strenger geworden, maar dan nog is de huidige regeling niet toekomstbestendig. Van het beschikbare budget besteden we 46% aan de Blijk van Waardering. Daarmee wordt circa de helft van het budget ingezet voor een relatief kleine groep mantelzorgers. We willen deze onevenwichtigheid opheffen en voor een betere verdeling van het beschikbare budget zorgen. Zo kunnen we een grotere groep mantelzorgers in de Hoeksche Waard bereiken en van passende ondersteuning voorzien.

In ons voorkeursscenario krijgt de waardering voor mantelzorgers vanaf 2022 vorm door:

- Het ondersteuningsaanbod op de vraag van mantelzorgers af te stemmen.
- De ondersteuning laagdrempelig beschikbaar te maken voor alle mantelzorgers die dat nodig hebben.
- Het organiseren van de jaarlijkse Dag van de Mantelzorg en het jaarlijkse uitje voor jonge mantelzorgers.
- Een kleine jaarlijkse attentie.
- Het organiseren van campagnes (herkennen en erkennen).

Om de hiervoor genoemde ondersteuning te kunnen geven, is het nodig om met de budgetten te schuiven. Daarom stellen wij voor om de Blijk van Waardering zoals wij die nu kennen per 2022 af te schaffen. Er blijft € 40.000,- beschikbaar voor waardering van mantelzorgers. Dit zetten we in voor een kleine materiële attentie. De andere middelen zetten wij in voor betere informatie, respijtzorg en specifieke ondersteuning.

Het anders vormgeven van de Blijk van Waardering is met mantelzorgers besproken. De reactie hierop is divers. Er zijn mantelzorgers die de Blijk van Waardering graag willen behouden. Anderen willen liever goede ondersteuning en weer een andere groep vindt een kleine attentie belangrijk.

5. Planning

2021

- Verkennen best passende plek voor centraal informatiepunt.
- Meer bekendheid geven aan diverse vormen van respijtzorg en lotgenotencontact.
- Verkennen noodzaak en haalbaarheid van een gespecialiseerde buitenschoolse opvang (BSO+); verkenning is reeds gestart vanuit Lokale Educatieve Agenda.
- Continuering van individuele en collectieve ondersteuning van mantelzorgers.

2022

- Start met opzetten van een centraal informatiepunt.
- Onderzoek naar beschikbaarheid praktische hulp aan huis.
- Beschikbaar stellen van (vrijwillige) praktische hulp aan huis.
- Mantelzorgvriendelijk personeelsbeleid bij 3 werkgevers in de Hoeksche Waard.
- Start met blijk van waardering nieuwe stijl.
- Continuering respijtzorg en lotgenotencontact.
- Continuering van individuele en collectieve ondersteuning van mantelzorgers.

2023

- Mantelzorgvriendelijk personeelsbeleid bij 3 werkgevers in de Hoeksche Waard.
- Centraal informatiepunt volledig operationeel; daarmee hebben mantelzorgers makkelijker toegang tot respijtzorg, lotgenotencontact en praktische hulp aan huis.
- Continuering van individuele en collectieve ondersteuning van mantelzorgers.

2024

- Mantelzorgvriendelijk personeelsbeleid bij 3 werkgevers in de Hoeksche Waard.
- Continuering informatiepunt, respijtzorg, lotgenotencontact en praktische hulp aan huis.
- Continuering van individuele en collectieve ondersteuning van mantelzorgers.

6. Samenwerking met mantelzorgers en netwerkpartners

We hebben uit de gesprekken met inwoners geleerd dat dé mantelzorger niet bestaat. Ze dragen allemaal zorg voor een ander. Soms kortdurend maar vaak langdurig zonder het perspectief dat de ander beter wordt. Door de aard van de aandoening, de persoonlijke relatie en de context van de mantelzorg zelf is elke situatie uniek. Dat betekent dat ook de benodigde ondersteuning voor elke mantelzorger weer anders kan zijn. Niet voor niets pleitten veel mantelzorgers in de gesprekken voor maatwerk.

In de verdere uitwerking en concretisering van de plannen uit deze mantelzorgagenda zoeken we niet alleen samenwerking met netwerkpartners (bijv. uit zorg, welzijn, onderwijs, jeugdhulp), vrijwilligers en bedrijven (werkgevers), maar willen we ook mantelzorgers blijven betrekken.

Zij weten het beste of de plannen in de praktijk daadwerkelijk leiden tot verlichting van hun draaglast en/of versterking van hun draagkracht.

7. Financiering

Voor de implementatie en uitvoering van de mantelzorgagenda wordt het beschikbare budget in het voorkeursscenario als volgt verdeeld:

Activiteiten	2021	2022	2023	2024
Blijk van Waardering	€ 167.445	-	-	-
bestaande uit:				
-cadeaubonnen € 146.488				
-uitvoeringskosten (subsidie Stichting MEE*) € 20.957				
Jaarlijkse attentie voor mantelzorgers	-	€ 40.000	€ 40.000	€ 40.000
Centraal informatiepunt	-	€ 100.000	€ 100.000	€ 100.000
Pilot praktische hulp aan huis	-	€ 50.000	€ 50.000	€ 50.000
Subsidie Stichting MEE* (regulier)	€ 179.443	€ 167.870	€ 167.870	€ 167.870
Nieuw te ontwikkelen activiteiten	€ 16.626	-	-	-
Totaal budget	€ 363.514	€ 357.870	€ 357.870	€ 357.870

* Werkzaamheden van Stichting MEE:

- individuele ondersteuning door mantelzorgconsulenten;
- inzetten vrijwilligers als ondersteuning voor mantelzorgers;
- faciliteren lotgenotencontact;
- organiseren cursussen en workshops;
- deskundigheidsbevordering bij professionals;
- mantelzorgvriendelijk maken van werkgevers;
- organiseren Dag van de Mantelzorg en uitje/activiteiten voor jonge mantelzorgers;
- het maken en verspreiden van het mantelzorgmagazine;
- verspreiden van jaarlijkse attentie voor mantelzorgers;
- activiteiten op het gebied van promotie/bewustwording mantelzorg.

8. Monitoring en evaluatie

We monitoren de voortgang en effecten in samenspraak met de netwerkpartners die bij de uitvoering van de mantelzorgagenda betrokken zijn en in gesprekken met mantelzorgers. Dit beschrijven we in een jaarlijkse voortgangsrapportage.

Bij de start van dit proces verkennen we met welke kwalitatieve en kwantitatieve indicatoren we de voortgang inzichtelijk kunnen maken. We gaan als opdrachtgever nadrukkelijker sturen op beoogde effecten en resultaten en op de kwaliteit van de dienstverlening aan mantelzorgers.

Waar nodig wordt er aanvullend onderzoek gedaan om beter zicht te krijgen op het maatschappelijk effect van het nieuwe mantelzorgbeleid. Eind 2022 vindt een tussenevaluatie plaats en halverwege 2024 een eindevaluatie. Deze evaluaties dienen als input voor het opstellen van een nieuw mantelzorgbeleid voor 2025 en verder.

9. Communicatie

Tijdens het ontwikkelproces van de mantelzorgagenda communiceren we regelmatig met betrokken partijen:

- **Mantelzorgers:**

De mantelzorgers waarmee we in april 2021 hebben gesproken, hebben we in mei ook benaderd om hun mening over de persona's te vragen. Ook zijn zij uitgenodigd om mee te denken over de nieuwe invulling van de Blijk van Waardering. In de uitvoeringsfase blijven we mantelzorgers informeren en betrekken.
- **Adviesraad sociaal domein:**

De adviesraad hebben we twee keer informeel gesproken over de nieuwe mantelzorgagenda. Onderwerpen van gesprek waren de persona's en de uitkomsten van de gesprekken met mantelzorgers. Op hun vergadering van 5 juli jl. hebben we de concept agenda ter advisering voorgelegd. De reacties waren wisselend. De raad is kritisch op (de voorgestelde wijzigingen in) het beschikbare budget in relatie tot het groeiende beroep dat we op mantelzorgers doen. Tegelijkertijd heeft de raad ook begrip voor de keuzes waar we voor staan en waardering voor het ontwikkelproces van de mantelzorgagenda.
- **Stichting MEE:**

Stichting MEE ontvangt jaarlijks een structurele subsidie. Na de besluitvorming over de mantelzorgagenda gaan we met de stichting nieuwe afspraken maken over de voorwaarden voor hercontractering en de opdracht voor 2022 e.v. Resultaatgerichte financiering is daar een onderdeel van. We gaan nadrukkelijker sturen op beoogde effecten en de kwaliteit van de dienstverlening.
- **Overige netwerkpartners:**

Bij de verdere uitwerking van de plannen uit deze mantelzorgagenda gaan we in gesprek met relevante netwerkpartners uit zorg, welzijn, onderwijs en jeugdhulp over (mogelijke) samenwerking.
- **Intern:**

Binnen de gemeente Hoeksche Waard zijn er meerdere (programma)teams die een link hebben met mantelzorg. We informeren onder meer de programmateams Thuis in de Kern en It takes a Village, de wijk- en jeugdteams, het Wmo-uitvoeringsteam, de teams Gezondheid en Informele zorg, Opvoeden en Opgroeien en Ondernemen tijdens en/of na de besluitvorming en in de uitvoeringsfase over de stand van zaken.

Bijlage 1

Huidige mantelzorgondersteuning in de Hoeksche Waard

Stichting MEE krijgt jaarlijks subsidie om uitvoering te geven aan de ondersteuning van mantelzorgers in de Hoeksche Waard. Zij bieden een breed scala van activiteiten aan:

- individuele ondersteuning van mantelzorgers door middel van huisbezoeken in complexe hulpvragen (traject op maat);
- inzetten van vrijwilligers die mantelzorgers ondersteunen of respijtzorg bieden;
- faciliteren lotgenotencontact;
- cursussen en workshops;
- deskundigheidsbevordering van professionals (over mantelzorg, over hulp bij (eenvoudige) mantelzorgvraagstukken);
- ondersteuning bij implementatie van mantelzorgbeleid bij werkgevers;
- organiseren Dag van de Mantelzorg en Blijk van Waardering;
- organiseren uitje voor jonge mantelzorgers;
- informatievoorziening (informatiekaart, website Helpmijzorgen.nl, campagnes, voorlichting, uitbrengen Mantelzorgmagazine en nieuwsbrieven);
- gastlessen op scholen.

Daarnaast zijn er diverse commerciële zorgorganisaties actief die hun diensten aanbieden in de Hoeksche Waard. Voorbeelden hiervan zijn Saar aan Huis en Zorgmies (voor aanvullende mantelzorg) en de Mantelzorgmakelaar (voor uitzoekwerk en regeltaken). Ook zijn er – naast Stichting MEE – nog andere organisaties die vrijwilligers in kunnen zetten voor ondersteunende diensten in de thuissituatie, zoals Welzijn Hoeksche Waard, WeHelpen en Buurtgezinnen Hoeksche Waard.

Respijtzorg is in vele vormen beschikbaar. Speciale vermelding hierbij voor de succesvolle pilot Logeertzorg die de laatste jaren in de Hoeksche Waard is ontwikkeld en uitgevoerd. Zorgvragers kunnen logeren in wijkpension Zoomwijck, zodat de mantelzorger even ruimte voor zichzelf heeft. Logeertzorg is altijd vooraf ingepland en kan meerdere keren per week, maand of jaar plaatsvinden.

Bijlage 2

Gewenste ondersteuning (uitkomsten gesprekken april 2021)	Werkende mantelzorger	Oudere mantelzorger	Mantelzorger zorgintensief kind	Jonge mantelzorger
Een centraal informatiepunt over ondersteuningsmogelijkheden: één herkenbaar telefoonnummer met deskundige bemensing	✓	✓	✓	
Duidelijke, gemakkelijk vindbare informatie	✓	✓	✓	
Een luisterend oor, persoonlijke aandacht	✓	✓		✓
Hulp van een casemanager; een vaste contactpersoon, een vertrouwd gezicht	✓	✓		
Respijtzorg, bijvoorbeeld logeerszorg of aan huis	✓	✓		
Contact met andere mantelzorgers; delen van ervaring en herkenning vinden		✓		✓
Maatwerk in de ondersteuning, aansluitend bij de behoefte	✓		✓	
Eenvoudige procedures voor het aanvragen van een vergunning voor een mantelzorgwoning of hulpmiddelen en ondersteuning bij de gemeente	✓		✓	
Ondersteuning in gesprekken met de naaste waarvoor gezorgd wordt	✓			

Gewenste ondersteuning (uitkomsten gesprekken april 2021)	Werkende mantelzorger	Oudere mantelzorger	Mantelzorger zorgintensief kind	Jonge mantelzorger
Werkgevers met een mantelzorgvriendelijk personeelsbeleid	✓			
Hulp bij praktische (regel)zaken, zoals het aanvragen van indicaties		✓		
Hulp bij het onderhoud van de tuin en hulp in de huishouding		✓		
Regie over inzet van hulp en ondersteuning aan huis		✓		
Dagopvang		✓		
Een toegankelijke woonomgeving		✓		
Dagopvang of voor- en naschoolse opvang (situatieafhankelijk), zodat we kunnen werken			✓	
Vervoer van en naar school en/of de opvang			✓	
Heldere informatie voor als ons kind 18 jaar wordt			✓	
Een leerling gebonden onderwijsbudget			✓	
Diversiteit aan woonvoorzieningen voor jongeren met een beperking			✓	
Praten met leeftijdgenoten, vrienden en vriendinnen in de klas				✓

Gewenste ondersteuning (uitkomsten gesprekken april 2021)	Werkende mantelzorger	Oudere mantelzorger	Mantelzorger zorgintensief kind	Jonge mantelzorger
Steun van familieleden				✓
Tijd om leuke dingen met andere kinderen te doen				✓
Zorgen (op school) delen met een vertrouwenspersoon, schoolmaatschappelijk werker of docent, of hulp van een psycholoog of speltherapeut				✓
Mantelzorgondersteuning van MEE; brusjescursussen				✓
Beter om leren gaan met de problematiek van de naaste waarvoor gezorgd wordt				✓
Bewustwording van de rol als mantelzorger, voor henzelf en hun omgeving				✓

Bijlage 3

Mantelzorgvriendelijk werkgeverschap

Wat is een mantelzorgvriendelijke organisatie?

Binnen een mantelzorgvriendelijke organisatie:

- is bekend wat mantelzorg is
- is bekend dat de organisatie belang hecht aan een goede werk-privé balans
- is bekend wat de regelingen en faciliteiten zijn die zij bieden om de combinatie werk en mantelzorg te optimaliseren
- is bekend wanneer hier gebruik van gemaakt kan worden
- is het thema bespreekbaar in het team / op de afdeling
- is er een open cultuur waarin men zich veilig voelt om er over te praten
- zijn de kernwoorden aandacht, begrip, vertrouwen en er voor elkaar zijn van toepassing
- zoeken leidinggevenden en mantelzorgers samen naar maatwerkoplossingen.

Organisaties die voor de Erkenning 'Wij werken mantelzorgvriendelijk' van de landelijke organisatie Werk&Mantelzorg in aanmerking willen komen, besteden structureel aandacht aan de hierboven benoemde elementen. Het staat organisaties vrij om naar eigen inzicht en passend bij de organisatie en bestaand HR-beleid invulling aan deze elementen te geven.

De Erkenning is geen certificaat of keurmerk, maar een blijf van waardering en bevestiging dat de organisatie aandacht heeft voor het onderwerp. Werk&Mantelzorg beoordeelt één keer de activiteiten/aanpak en organisaties zijn er zelf verantwoordelijk voor dat zij een mantelzorg- vriendelijke organisatie zijn én blijven.

In de Hoeksche Waard hebben de volgende werkgevers de erkenning 'Wij werken mantelzorgvriendelijk' ontvangen:

- Zorgwaard
- Heemzicht
- Gemiva-SVG Groep
- Rabobank Zuid-Hollandse Eilanden
- SVHW
- Gemeente Hoeksche Waard
- Cavent (erkenning verwacht medio 2021).